

6. SOUDNICTVÍ, KRIMINALITA

Tato kapitola byla zpracována z údajových a textových podkladů poskytnutých Ministerstvem spravedlnosti, Generálním ředitelstvím Vězeňské služby České republiky, Ministerstvem vnitra, Policejním prezídiem České republiky, Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky, Ministerstvem obrany a Generálním ředitelstvím cel.

Od roku 2010 platí nový trestní zákon č. 40/2009 Sb. a současně zůstává v platnosti zákon č. 140/1961 Sb. Údaje od roku 2010 jsou v tabulkách sečteny (sobě odpovídající paragrafy) za odsouzené osoby podle starého i nového trestního zákona.

Základní definice vybraných ukazatelů

Obvinění – počet osob, proti kterým byla u soudu podána obžaloba (návrh na potrestání).

Odsouzení – počet osob, proti kterým byl vydán soudem odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci.

Stíhaní – počet osob, kterým bylo sděleno obvinění podle § 160 trestního řádu (doručeno, vyhlášeno) ve sledovaném roce.

Stíhané osoby celkem tvoří osoby stíhané pro vraždy, násilné činy celkem, mravnostní trestné činy celkem, majetkové trestné činy celkem, ostatní kriminální činy celkem, zbývající kriminalitu celkem, hospodářské trestné činy celkem, vojenské činy a činy proti ústavnímu zřízení celkem.

Obžalovaní – počet osob, na které byla ve sledovaném roce u soudu podána obžaloba podle § 176 trestního řádu.

Zkrácené přípravné řízení – počet fyzických osob, u kterých bylo ve sledovaném roce ukončeno zkrácené přípravné řízení podle §179a trestního řádu.

Návrh na potrestání - počet osob, na které byl u soudu podán návrh na potrestání podle §179c trestního řádu.

Vraždy celkem zahrnují vraždy loupežné, sexuální, motivované osobními vztahy, vraždy na objednávku, vraždy novorozence matkou a vraždy ostatní.

Násilné trestné činy zahrnují usmrcení lidského plodu, opuštění dítěte, únos, loupeže, loupeže na finančních institucích, násilí na veřejném činiteli mimo policisty, násilí na veřejném činiteli - policistovi, násilí na veřejném činiteli - obecném policistovi, úmyslné ublížení na zdraví, rvačky, násilí a vyhrožování proti skupině obyvatel, braní rukojmí, nebezpečné vyhrožování, vydírání, omezování a zbavení osobní svobody, porušování domovní svobody, neoprávněné zásahy do práva k domu, bytu, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, omezování svobody vyznání, útisk, porušování svobody sdružování a shromažďování a ostatní násilné trestné činy.

Mravnostní trestné činy zahrnují znásilnění, pohlavní zneužívání v závislosti, pohlavní zneužívání ostatní, komerční formu sexuálního zneužívání v závislosti, komerční formu sexuálního zneužívání ostatní, ostatní pohlavní úchytky, ohrožování mravnosti, ohrožování pohlavní nemocí, ublížení na zdraví pohlavní nemocí, ublížení na zdraví pohlavní nemocí z nedbalosti, kuplířství, soulož mezi příbuznými, obchodování s lidmi, ostatní mravnostní trestné činy.

Majetkové trestné činy zahrnují krádeže vloupáním, krádeže prosté, podvod, zpronevěru, neoprávněné užívání cizí věci, zatajení věci, poškozování cizí věci, ostatní majetkové trestné činy.

Pohlavní zneužití v závislosti – trestný čin, kdy někdo zneužije závislosti osoby mladší osmnácti let, nebo osoby svěřené jeho doзору, přiměje ji k mimomanželské souloži, nebo takové osoby, zneužívaje její závislosti jiným způsobem, pohlavně zneužije.

Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě – trestný čin, kdy někdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě, nebo domě (domácí násilí).

Nelegální migrací se v České republice rozumí případy nelegálního vstupu osob přes státní hranice na území daného státu z různých důvodů, případy nedovoleného opuštění státu, ale i případy nelegálního pobytu – porušení zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince. Jsou rozlišovány 2 základní kategorie: A) nelegální migrace přes státní hranici ČR a B) nelegální migrace ve vnitrozemí ČR – porušování pobytového režimu.

S účinností od 1. října 2017 nastala díky přijetí zákona č. 58/2017, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, změna v zařazování odsouzených do typů věznic soudem. Od tohoto dne trestní zákoník rozlišuje namísto čtyř typů věznic (s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou) již jen dva typy věznic podle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu odnětí svobody, a to na věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou.

Věznice s ostrahou jsou nově vnitřně diferencovány na oddělení s nízkým, středním a s vysokým stupněm zabezpečení.

O umístění odsouzeného do jednotlivých oddělení věznic s ostrahou nově rozhoduje sama Vězeňská služba na základě celé řady kritérií včetně tzv. penologické recidivy odsouzeného.

Vedle základních typů věznic se zřizují zvláštní věznice pro mladistvé, kam jsou zařazováni odsouzení, kteří nepřekročili devatenáctý rok svého věku v době spáchání trestného činu a osoby starší, u kterých bylo soudem rozhodnuto, že trest vykonají v kolektivu mladistvých i po dovršení věku 19 let.

V rámci jedné věznic mohou být zřízena oddělení různých typů, pokud tím nebude ohrožen účel výkonu trestu.